

3. GESTIÓ DELS RECURSOS FORESTALS

Document de treball

DIAGNOSI

Coneixement

Bo en general. Des de 2004 es disposa de l'Inventari Ecològic i Forestal, de Mapa de Cobertes del Sòl, Mapes de Models de Combustible i de Models d'Inflamabilitat. Encara hi ha dèficit en el coneixement dels boscos madurs. Principals centres de recerca: CREAM i CTFC. GRAF (focs i riscos), Escola Agroforestal Mas Xifra: ORGEST i de les BIORGEST (CPF) i Experiència del Projecte FORESTIME.

Estat i tendències

L'abandó dels aprofitaments forestals, ramaders i agrícoles ha fet evolucionar la matriu en mosaic agroramadera de mitjans del segle passat, amb tessel·les forestals, cap una homogenia catifa que cobreix el 48% de la superfície amb boscos, majoritàriament menuts i joves (-70 anys), en expansió, amb moltes bosquines secundàries, desequilibrats per manca de gestió (manca de viabilitat econòmica), amb poca resiliència successional (sovint 'encallats' en una situació estressant) i molt vulnerables als incendis forestals. Declivi de les rendes forestals, pocs aprofitaments econòmicament viables, tret de plantacions i biomassa.

La (poca) gestió forestal actual empobreix els sòls, i redueix el seu efecte embornal de Carboni. Aproximadament 70% de boscos són de propietat privada i 20% comunal, però la majoria (+80%) dels beneficis totals dels boscos són ecosistèmics (segons CTFC). Hi ha una alta diversitat d'hàbitats forestals (117) i una tendència a la millora de la diversitat forestal d'espècies generalistes, unida a un declivi de les espècies associades a boscos madurs.

Polítiques

S'ha vetllat poc per la conservació del patrimoni natural dels boscos en general. En molts ENP han causat impactes greus. Un lobby (CFC-CPF molt influent en el DMA) ha enfrontat la gestió forestal (inclosa la gestió dels PDR) amb la conservació dels ecosistemes forestals.

El primer Pla general de política forestal es va bloquejar i el següent fou anul·lat pels tribunals per inadequada participació pública. Manca gestió en la majoria dels boscos i bosquines de menys de 60 anys, per millorar estructura i reduir risc d'incendi forestal; en molts llocs es podria fer amb herbívors silvestres o domèstics. Inoperativitat dels PTGMF (contraindicacions envers boscos madurs) i també de les certificacions forestals amb l'etiqueta europea. Manca una política activa de conservació en boscos públics on seria viable aplicar-la.

FITES

- Recuperar els processos ecològics clau que creen o mantenen mosaics, on els herbívors i el foc hi juguen un paper cabdal, amb discontinuïtats de conreus i pastures en les zones més inflamables, promovent tessel·les agroramaderes.
- Reduir la càrrega de combustible dels boscos i bosquines més vulnerables i amenaçats
- Establir reserves integrals i una xarxa complementària de boscos madurs o semimadurs (de centenars d'hectàrees) per a cadascun dels principals hàbitats forestals. per garantir una dinàmica natural a escala de forest, que permeti recuperar els mosaics de diferents estadis i tenir diversitat espacial i temporal.
- Promoure la conversió del bosc de rebrot en bosc de llavor (alzinars sobretot)
- Promoure la recuperació d'una mostra representativa de deveses, en tots el tipus de bosc que n'havien tingut
- Termenar tots els DPH i promoure la restauració dels boscos de ribera absents o malmesos, sobretot en cursos baixos, així com parts de les planes d'inundació on pugui prosperar la vegetació espontània, ja siguin boscos, pastures,
- Promoure la coordinació de la gestió integral dels boscos, prioritzant els serveis ecosistèmics vinculats als objectius estratègics de país, entre totes les administracions competents.

ACCIONS ESTRATÈGIQUES

- Remodelar la legislació i l'administració forestal de Catalunya per a que integrin com a propis els objectius de conservació de la biodiversitat que ha de complir el país, revisant les normes que regulen els instruments d'ordenació forestal, de manera que contemplin la "no intervenció" com una opció de gestió vàlida, que es pugui aplicar de manera planificada allí on sigui recomanable i respongui a la voluntat de la propietat i/o als requisits de conservació.
- Promoure una gestió forestal (associada amb la ramadera o cinegètica quan s'escaigui) que redueixi la vulnerabilitat als grans incendis, millori la biodiversitat i la funcionalitat dels processos ecosistèmics, de manera integral, coordinada i eficaç.
- Posar en valor la funció indispensable (i menystinguda) que proporciona el sòl als ecosistemes forestals. És l'únic recurs no renovable a curt termini i la base de tots els altres compartiments sistèmics.
- Aplicar l'article 17 de llei 16/2017, del canvi climàtic de Catalunya (*establir una xarxa de reserves forestals destinades a la lliure dinàmica natural representativa de la diversitat dels ecosistemes forestals de Catalunya, centrada en boscos madurs i d'alt valor natural*) prioritzant les de propietats públiques i comunals, i incentivant les de propietat privada.

- Aprovar un Pla general de política forestal que integri les prioritats de l'Estratègia de Conservació de la Biodiversitat (p.ex. la Línia 15) i les previsions del III Informe sobre el Canvi Climàtic Catalunya
- Revisar les normes que regulen els instruments d'ordenació forestal, de manera que contemplin la "no intervenció" com una opció de gestió vàlida, que es pugui aplicar de manera planificada allí on sigui recomanable i respongui a la voluntat de la propietat i/o als requisits de conservació.
- Impedir la lliure plantació d'espècies exòtiques que empobreixen els ecosistemes i n'afebleixen la resiliència (cercant beneficis crematístics).
- Crear una associació de propietaris forestals conservacionistes, que pugui donar veu als propietaris forestals mitjans i petits, vinculats a la custòdia de la natura.
- Adscriure la gestió de les forests propietat de la Generalitat i situades en espais naturals de protecció especial a l'organisme responsable de la gestió d'aquests espais, per tal de garantir que responguin als objectius de conservació.
- Desenvolupar i aprovar formalment els principis i criteris bàsics per a que el conjunt de la planificació i gestió forestals de Catalunya incorporin uns requisits suficients respecte la conservació de la biodiversitat i el paisatge.
- Revisar els objectius de producció de biomassa de manera que integrin tots els avantatges i inconvenients ambientals que tenen associats, inclosos els costos de generació i transport, l'afectació a zones ambientalment sensibles, i la taxa de regeneració natural del recurs.
- Revisar la política d'incendis forestals, de forma que reconegui el foc com un procés natural clau en l'àmbit mediterrani, i que incorpori l'ús d'eines com les cremes prescrites i els incendis gestionats, per restablir el paper del foc en l'ecosistema i utilitzar-ne el potencial per reduir el risc de grans incendis forestals.
- Avaluar diferents escenaris (climàtics i de gestió) i impactes de futur en els boscos que serveixin de base comuna per tothom (sector conservacionista i productius).

REFERÈNCIES

- Generalitat de Catalunya: Manual dels hàbitats de Catalunya (volums IV i V)
- Inventari Forestal de Catalunya
- Pla general de política forestal de Catalunya
- Catàleg de Boscos Madurs de Catalunya
- Estratègia conservació biodiversitat de Catalunya (2019)
- Manual LIFE RedBosques "Bosques maduros mediterráneos: características y criterios de gestión en áreas protegidas"
- Palau, J (2019) Rewilding Iberia. Lynx edicions

Experts consultats

Josep Maria Mallarach

Marc Garriga

Jordi Palau

Lluís Brotons

Marc Castellnou

Joan Pino